

פרוטוקול פ.ס. 8

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ב',
ב' באדר תשל"ד - 25.2.74, בשעה 10.00.

נ ו כ ח י מ - חברי הוועדה:

- י. קדגמן - היו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- י. בדר
- ס. ברעם
- צ. גרשוני
- ב.צ. חלפון
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י. ש. פלוטין
- ג. פת
- ד. קורן
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. שוסטק
- ס. שחל

מזמנים:

- שר האוצר - פ. ספיר
- א. דברת - משרד האוצר
- ס. דיין - "
- ג. טורג - "

- מזכיר הוועדה: א. קדשנר
- היועץ המשפטי לוועדה: ד"ר ג. קטרון
- היועץ הכלכלי לוועדה: א.נ. פלוג

ר ש מ ה : שולמית פרג

בסדר-היום: (א) אישור מכתב יו"ר הכנסת מ-21.2.74; (ב) ערבות המדינה להלוואה בסך 20 מליון דולר לבנק החקלאות לישראל בע"מ מהבנק הבינלאומי לשיקום ופיתוח (מכתב מ-15.1.74 - הובא לידיעת הוועדה); (ג) דיון במקירת שר האוצר על מצב המשק.

(נאקבל במ"מ 10.3.74)

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

יושב ראש הכנסת פנה לוועדת הכספים
(מתאריך כ"ט בשבט תשל"ד - 21.2.74) במכתב, והוא כדלקמן: (קורא)

" בהתאם לסעיף 21 לחוק שירות המדינה

(מינויים) תשי"ט-1959, הריני מבקש מוועדת הכספים שלפי סעיף 41 לאותו חוק נתונות בידיה סמכויות ועדת השירות, להכריז כי חובת המכרז אינה חלה על משרת מזכיר הוועדה לבקורת המדינה של הכנסת.

לוועדה חדשה זו אופי וסוג עבודה הדומים לאלה של ועדת חוץ ובטחון ושל ועדת הכספים אשר גם מזכיריהן פטורים מחובת מכרז, ומסיבה זו באה בקשת האמורה.

ה י צ ב ע ה

מכתב יו"ר הכנסת - אושר

י.ש. פלוטין:

מי קובע את מינוי המזכיר?

ג. קיטרין:

יושב ראש הכנסת אחראי כלפי נציגי השירות.

ג. ערבות מטעם המדינה להלוואה בסך 20 מיליון דולר לבנק החקלאות לישראל בע"מ מהבנק הבינלאומי לשיקום ופתוח (מכתב החשב הכללי ח. שטסל מיום כא' בטבת תשל"ד - 15.1.74):

היו"ר י. קרגמן:

המכתב מונח לפניכם, מודיעים כאן על שינוי יעודים של חלק מהסכומים,

וזה טובא לידעתיכם בלבד.

ג. דיון בטקירת שר האוצר על מצב המשק:

היו"ר י. קרגמן:

אנחנו שמענו את סקירתו של שר האוצר, ועכשיו ישמע שר האוצר את שאלות חברי הוועדה. יושמעו כאן דעות מבלי שנקבל החלטות.

בבקשה.

ש. ארליך:

אני מבין שאנחנו לא יכולים לקיים דיון על פי הסקירה המגוונת שספר

שר האוצר. אבל יש לי כמה שאלות:

- מהו החסכון בדלק? לאחר קביעת שבתון של יום בשבוע ולאחר העלאת מחירי הדלק - מהו החסכון שיש בזה?

- מהי התחזית להשקעות לשנת 1974?

- מהי התחזית לגבי מטבע חוץ?
הייתי אומר, מהו גרעון המאזן המסחרי לאור היתרות וכו' ? מה חושב
שר האוצר בענין זה?

- במשק הולכות ומתפתחות שתי רגליים,
האחת חזקה עקב ההוצאות בבטחון, והשנייה - משקלה הולך ויורד משום
שהצריכה חלך ותצטמצם עקב ההתייכרות, עקב חוסר עובדים ועוד. מה
חושב לעשות האוצר כדי לאזן שתי רגליים אלה? תעשיות רבות אינן להן
נגיעה לבטחון - מה עם אלה?

- על יסוד מה האומדן של 3.3 מיליון
דולר ייצוא?

- מהי התכנית לגבי פרוץ עבודה?

א. סלמד:
שאלתי מתייחסת לענין פיקוח על
תקציב הבטחון. תקציב הבטחון מופיע היום
כשהוא חצי מהתקציב, אם לא למעלה מזה. עד היום ההתייחסות שלך לנושא
זה הייתה בבחינת "אל תגעו במשיחי".

היום תקציב הבטחון הוא מחצית מכלל
התקציב, ואף למעלה מזה. זה לא יתכן שהעסק הזה מתגלגל כפי שמתגלגל.
מהו ה"סטנדינג" לגבי ביצוע התקציב? אני מדבר עכשיו מנקודת ראות
האוצר.

- לגבי בעיית הייצוא: אמנם התחזית
שלך, ארוני השר, היא מאוד אופטימית. אנחנו יודעים את הקשיים שישנם -
אירופה, צמצום הביקוש ועוד; מצד שני, תיסוף הלירה למרות שאנחנו
צמודים לדולר. אבל המגמה של הדולר במשק האמריקני, וההתפתחות
במשקים האירופיים, היא כזו שצריך לצפות לעליית מה בדולר.

השאלה היא, באיזו מידה תטריצי הייצוא
עוני על זה?

- ייקור ייבוא במסגרת האפשרית, עריין
במסגרת "גאאת" וכו' - באיזו מידה במצב זה יש להמשיך בקו זה, למדוזת
שלטוח ארוך לא כדאי להזניח את זה.

- לגבי המיסוי: אם הולכים לבצע
את המלצות ועדת אשר לגבי המס השולי וכו', השאלה היא באיזו מידה
ההליכה לזה היא היום משמעותית? אם נוריד בכמה אחוזים, אבל זה תלוי
באיזו מידה ינהיגו את המס התחליפי - הכוונה למס ערך מוסף. אנחנו
שומעים עוד היסוסים בענין זה. לכן רציתי לשמוע משהו בכיוון זה.

- בקשר לחוק לעידוד השקעות הון: אמנם
היתה לנו לפעמים הרגשה כזו, ולאור התחזית אין אנחנו צופים היום לזרם
גדול של השקעות. לדעתי, צריך לא רק לקצץ את החוק לעידוד השקעות
הון, אלא גם להגביל אותו. שמעתי רעיונות בכיוון זה שהתנאי לייצוא
יהיה החלפת ייבוא, ואכן אנו רואים שזה קשור מאוד, אם כי בזמנים אחרים
שמנו את הדגש לא על החלפת ייבוא.

באיזו מידה מחזקים את חוק השקעות
הון, ובאילו כיוונים?

ד. קורן:
לאור ההתפתחויות בענף הפרדס - מה בדעת הממשלה לעשות כדי שהענף לא יתמוטט? השנה היו בעיות קשות, והועלתה גם הצעה לסדר היום בענין זה.

- קראתי בעתונות שעברו ממחוז הצפון למחוז הדרום 25 אלף נפש. אני מתכוון לאזור חיפה, כולל העמקים, הגליל המזרחי והמערבי ועוד. השאלה היא, האם זה לא קשור עם חסר בפיתוח והשקעות?

- מה המצב בקרן התרומות, הידועה בשם "קרן ספיר" שאינה קיימת?

י. ש. פלומי:
לאור העובדה שהיו במקירה מספרים על ניכויים במקור של ספקי שירותים וטובין במכום של 750 מיליון, משמעו שהיקף האספקה יהיה 10 מיליארד לירות לפחות. האם זה לא יגרום לאינפלציה של ביקוש?

- אדוני השר, בפעם הקודמת דברת על בעיית המחסור בדירור הצפוי - לאור הפער בין הביקוש בענף זה מסך 8 מיליארד לירות לבין הפוטנציאל המצוי במשק שמחבטא כ-6.5 מיליארד לירות, הרי שיינוצר פער בין ההיצע והביקוש בענף הבנייה אשר עלול לגרום לייקור הבנייה.

הואיל ובתכנית צפויה הוצאה של 500 מיליון לירות לבניית מוסדות השכלה גבוהה - אוניברסיטאות ועוד, ו-802 מיליון לירות לבניית בתי מלון ובנייה ממסלתית - האם אי אפשר לווסת או לצמצם את הבנייה במיוחד, אם אפשר לתת תמריצים ליזמים של בתי מלון לשנות את היעדים של בניית בתי מלון כדי לפנוע שואה בענף המלונאות. האם לא ניתן לרסן את התצרוכת של הבנייה?

לגבי בתי מלון: אני יודע שישנם היום הרבה מאוד פרוייקטים של בתי מלון שהיזמים היו שמחים לעשות אחרת, כי הם יודעים שהם הולכים לשואה בענף זה. האם בשלב זה לא כדאי לעודד הסבה ממלונאות לבתי עסק ועוד? לדעתי, זה יעלה יותר זול למשק.

ח. קורפו:
התפרסם בעתון ששר האוצר קיים מ"פ עם נציגי הרשימה הדתית התורתית, ואז הובטחה להם תרומה כספית כדי שייכנסו לקואליציה ממסלתית. האם הידיעה הזו נכונה? אם כן, מאיזה סעיף תקציבי זו הוצאה? האם יש ממש בידיעה זו?

- האם יש משרד ממסלתי שמצביע על עודף בתקציבו, כי מבחינת התחזית לא יכול היה לבצע את הפעולה?

האם מלווה פיתוח הוצאה להנפקה?

אם כן, מהו ההיקף שלו?

הי"ר י. קרגמן:
ביחס לעבודות גדולות של משרד הבטחון, כידוע, יהיו בסדר גודל בלתי רגיל לעומת המשק. אני חושב שאני אביע כאן את דעתי בענין זה: לדעתי, הזרמת כספים כאלה לצרכי בטחון צריכה להיות מתואמת בין משרד האוצר לבין משרד המסחר והתעשייה. יש בזה שפע של עבודה וזה יביא לרווחים ועיוותים בלתי רצויים. לכן צריך להיות בזה תכנון, באיזה ענפים, מתי, באילו כמויות, ובשים לב למצב המשק. כאמור, צריך להיות בזה תכנון, ולא רק בידי משרד הבטחון. יכול להיות שהדבר הזה קיים. אולם, אם לא, אז לדעתי רצוי לעשות תכנון כזה.

היו"ר י. קרגמן:

מבלי לדעת את גודל תקציב משרד הבטחון, אבל אנחנו יודעים שהוא כמעט מחצית של כלל התקציב, לכן אני חושב ששר האוצר, או משרד האוצר חייבים להיות שותפים בקביעת הסעיפים של התקציב, סדר עדיפויות ועוד. זה אמנם מחייב את שיתופו של שר האוצר בקביעת ההוצאה וכל הקשור בזה. בענין בצוע הזמנות - אנחנו כבר הערנו לשר האוצר את הנושא הזה, ורצוי שיהיה לזה פתרון מבחינה אדמיניסטרטיבית פנימית.

- בענין ההלוואות: אני חושב, אדוני השר, שהגיע הזמן לשנות את סדר גודל הרבית לאשראי. לא לא בין אלה שהם בדעה שצריכה להיות הצמדה. אני בוועה, שלא יכולים לקבל הלוואות בהצמדה, כי יש לזה השפעות בינלאומיות, ולא צריך להטיל את זה על התעשייה שלא יכולה לעמוד בזה.

הלוואות שהתעשיין צריך לשלם עקב האינפלציה וההצמדה - עלולות למוטט אותו ואת האחרים.

- אין הצדקה שרבית תהיה כה נמוכה. זה מתבטא ב-4 מיליון סתוך 8 מיליון. כאשר קבענו בזמנו את האשראי של 8%-9% ללא הצמדה, בשוק החופשי היה האשראי של 13%, וזה היה הפער. במזנו חשבו שזה סביר. אולם, עכשיו, הרבית בשוק החופשי מגיעה ל-20%-22% לעומת 8%-9%. לדעתי, אין לזה כל הצדקה. אני לא מדבר מבחינת עומס החובות של המדינה, אלא מבחינת השימוש של אשראי זול, שהוא כזה שגורם פיתוח להשקעות סרק. זה לא מוצדק כלפי ההתחייבויות של האוצר.

אני לא חושב שהאוצר צריך לתת טובסידיה כל כך גדולה לאשראי ברבית כל כך שלילית, ואפילו מתחת לשלילית. התעשייה לא תוכל לשאת את זה. (ד. קורן: האם זה כולל ישובי ספר?)

האם דימונה זה ישוב ספר? יכולים להיות דברים אינדיבידואלים. יכולה להיות קטגוריה. נשמע את הדעה. זו לא דעה מקורית. משמיעים את זה בכל מקום. הרבית צריכה בלי שום ספק להיות יותר גדולה.

- בענין החשיפה: בזמנו קבענו בפשוטף שצריכה להיות תקרה לפחיר הדולר הנחסך. פעם דובר על 5.5-6-7 לירות לדולר נחסך. ישנם ענפים מוגנים בצורה בלתי סבירה. אתן כמה דוגמאות: אבקת קקאו - מחיר הדולר הנחסך הוא 15 לירות; קפה - מעל ל-8 לירות. עכשיו זה 11 לירות. זה מוגן יותר מדי; אבקת כביסה - 10.5 לירות לדולר נחסך; מכוון - 10.5 לירות; גפרורים - 20 לירות לדולר נחסך. יש תלונות לגבי איכות הגפרורים; עפרונות - 95 לירות לדולר נחסך.

את הנתונים האלה קבלתי ממשרד המסחר והתעשייה, ואני מסתך על מה שקבלתי. הרשימה היא עצומה. ריבות - 9.5 לירות; פחית תפוחי אדמה - 11.5 לירות.

אם יש פערים כאלה בין ייבוא לייצור מקומי, אז הכל אפשר למכור. כאשר יש הגנה כל כך עצומה על תוצרת מקומית - ואני בעד תוצרת הארץ. אני כל השנים לחמתי על כך, כפועל וכפועל תעשייה. אבל דובר שלא נחיה בחמסה. כבר אז, לפני 10 שנים, התעוררה הבעיה הזו.

השאלה היא, מהי הפרופורציה? 7-6 לירות לדולר, אבל אם זה קופץ ל-11 לירות לדולר, אז צריך לחסוך יותר בענין זה.

- ביחס לתקציב הבא שאני עוד לא ראיתי אותו. איש עדיין לא ראה אותו, כאן אני חושב שצריכה להיות רזרבה די גדולה בתקציב, עם פרויקטים, מה יעשה במקרה של הקלשה בתעסוקה. אני חושב שלא יהיה סיתון בארץ. יש עליה, יש משרד הבטחון, יש להגביר את הייצוא. יש אפשרות לקנות בארץ בלי אבטלה.

אבל לא כפי שהיה ב-1967, כאשר היתה אבטלה די גדולה, בי אז לא היו חכניות. מכל מקום, בתקציב צריך להיות סעיף די גדול, שבמקרה שיהיה משהו אז אפשר יהיה להזרים כספים על מנת לבלום. (א. שוסטק: יש ביטוח אבטלה). קרן ביטוח נגד אבטלה, זה חשלוס לטובטל. האוצר משתמש בכספים של ביטוח לאומי וקרן אבטלה.

אני מדבר על תקציב. צריכה להיות פוזיציה די גדולה בענין זה. צריכה להיות רזרבה לצרכי אבטלה אם חלילה תהיה.

צ. גרשוני:

אני מתפלא קצת שהדיון הוא בעיקרו בהצגת שאלות הייתי רגיל בוועדת הכספים של הכנסת השביעית, שבקצוות סקירה על ציוד ולקראת תקציב היו מתנהלים בירורים די מעמיקים מתוך הנחה שאולי לקבוע ע"י התקציב את גודל הפעילות הכלכלית במשך השנה, ואז האוצר היה מחשב עם הדיונים האלה שהתקיימו בוועדת הכספים. אני מניח שקיימת עוד אפשרות לדון עוד על כמה דברים. אני עושה את זה מתוך אותה הנחה שתימשך האוירה השוררת בוועדת הכספים שדנה לענין, כאשר זו לא במה בשביל בירורים לעתונות.

אני הקשבתי רב קשב לכל הרצאת שר האוצר כי מצאתי הפעם את אותו דבר יסודי שאני מסכים אתו בכללותו. אני חושב שמה שמאפייין את הפעילות הכלכלית החיובית שלנו ביסודה הוא, למעשה, אלחוד יחד עם חכנון. אנחנו חיים במציאות שבה משתנים דברים במשך תקופות קצרות הז בארץ והן בעולם, והשוק העולמי משפיע.

אני רוצה, בעיקר, לנגוע בכמה בעיות שמטרידות אותי, ואולי לא בצדק, כי אני לא יודע את הדברים: באיזו מידה צריכה להיות התארגנות בשביל לבצע את זה? השאלה היא אם יש הצעות מסוימות מתוך מציאות קיימת בארץ ובעולם.

מצאתי פה תכנית. אבל יש לי כמה השגות. אני חושב שלכולנו ברור, גם מתוך אותה סקירה ששמענו אותה, האומרת שנקודת התורפה עלולה להיות במעבר בין הדאגה העכשווית לתעסוקה לכל אלה שחוזרים מהצבא, והמדינה מאד חייבת לכל פרט, ולבין הרצון שהפעילות הכלכלית שלנו תהיה פעילות בריאה לאור הצרכים של הגדלת הייצור והגדלת הייצוא. ברגע זה הדברים אינם עומדים בתיאום, וצריך לעשות הכל בתיאום. מוכרחים לדאוג לתעסוקה, גם אם היא לא הכי פרודוקטיבית, וכן צריך לדאוג שתקופה זו תמשך עד כמה שפחות.

מה הן תכניות הממשלה, תכניות שעלולות להעביר את המשק ממצב של תעסוקה כדי לתת פתרון לחוזרים מהצבא למצב של תעסוקה פרודוקטיבית, להגדלת הייצוא? הידע הוא בידי הממשלה. הידע הוא בידי המשרדים הכלכליים, ואנחנו בוועדת הכספים ראוים לדעת אם יש תכניות כאלה לסיוע קצר. מענין לדעת אם יש תכניות כאלה לתקופה הקרובה, אנחנו צריכים לעודד את ההעברה לפסים של הגדלת הייצור כפי שהמציאות דורשת, והגדלת הייצוא. אנחנו, שוב, נחיה לפי דברים שישנם במשק שלנו. מצד אחד, אנחנו נמצא את התמיכה הכלכלית, ומצד שני - כל תמיכה כלכלית גורמת לאינפלציה. אבל אנחנו צריכים לעשות מינימום של אינפלציה.

הבעיות הן: מה הם המפעלים שדורשים חשיפה? מה הם המפעלים החדשים שבהם אנחנו מעוניינים כי יהיו? כמובן, כאשר בראש דאגתנו הייצור והייצוא.

אני חושב שבשטח המזון הקיים בארץ, אנחנו הינו צריכים להיות יותר בטוחים שאנחנו מייצרים ייצור חקלאי לפי יכולתנו. אבל יש בעיית המים. איכפת לי שלא יתקיים בירור כזה בוועדת הכספים, כי זה שייך לוועדת הכלכלה, אבל התקציב שייך לוועדת הכספים. אני חושב שזה אמנם יהיה בדיון על התקציב, ואנחנו צריכים להיות בטוחים שנעשה כל מה שאפשר והגיוני לעשות, ומבחינת הגדלת מקורות המים - שהטיב לא יחסר.

לדעתו, יש לנו יכולת לגדל, זידע
וכשנו הרבה מאד, ואכן אנו נמצאים על רמה גבוהה, אך היום חסר
לנו הדבר העיקרי, אתן דדגמה אחת בלבד: איך צריך למנוע
אינפלציה? אני חס למספרים שהביא ח"כ פלומין - לגבי
בנייה אנחנו מדברים הרבה מאד זמן, שבנייה אצלנו זה דבר מבוקש,
אבל אם נבנה מעבר ליכולת, אז לא נועלנו, אלא גם קלקלנו, זהו
גורם שלילי בכלכלה.

שר האוצר לא יכול לדבר על התקציב,
אבל לי מותר לדבר עליו, אני חושב שהענין הזה של הבנייה חייב
להפסק, הבנייה חייבת להיות מוגמת, עם אפשרות לבצע אותה,
לדעתו, אנחנו חוזרים להופעה מאד חמורה, שהממשלה תדאג לזה
הן מבחינת התקציב והן מבחינת האמצעים, שלא אפשרו בנייה לא
לאוניברסיטאות ולא לפרטיים וגופים ציבוריים.

בענין המדיניות המוניטרית, וכן
בקשר לשאלה שבה נגע ח"כ קרגמן: אין לי שום טענות לנגיד בנק
ישראל כאשר הוא מציע הצעות שהולמות את ההגיון מבחינת המדיניות
המוניטרית, אם הרבית עלתה, ואם הרבית לאשראי מכוון נשאר כפי
שהיא, הרי שנוצר הפרש שמפריע, זה יפה כשמדברים באופן תיאורטי,
אך זה לא יפה במציאות, במציאות המדינית המוניטרית חייבת
להיות מתואמת עם המשרדים של הממשלה בקשר לייצוא.

לדעתו, מה שמענין אותנו זה הייצור
והייצוא, ח"כ אמוראי גם כן קופץ היום על זה, אבל הוא אומר
שמגיע לייצואנים, ושניתן להם ממקור אחר, על כל פנים, אני אומר
כי המדיניות חייבת להיות מתואמת, הבעיה היא היצרנים והייצואנים,
אלה שמקבלים את הרבית הנמוכה על אשראי מכוון, והם הם שמתעשרים
היום.

אני עושה חלוקה בחוך הסקטורים למיניהם,
יש שמתעשרים, ויש כאלה שצריך לעודד אותם, יש כאלה מפעלים חזקים
שאני מכיר אותם, אשר היום הם ירדו.

לכן אני אומר שהמדיניות צריכה להיות
לא מוניטרית בצד אחד, אלא צריך לעודד את מי שהמדינה מעוניינת בו.

בענין הסובסידיות - אני חושב שכאן, בוועדה,
צריך היה לקיים בירור יותר שקט, אני חושב שלא יוכלו לחול שינויים
רציניים בכלכלה הישראלית אם הממשלה לא תתן דוגמה בהתארגנות שלה,
זאת אני אומר לא מפני שאני יודע כמה זה יכול לתת, אלא מפני שאני
יודע שהענינים המוסריים קובעים מאד הן מבחינת מוסר העבודה, הן
מבחינת מוסר ההכנסה שעוברות כל גבול בשכבות מסויימים, והן מבחינת
ההוצאות, שגם היום כשהקסינו - אי אפשר להבין מניין היה כל כך
הרבה כסף.

מכל מקום, הממשלה צריכה בענין זה
לתת דוגמה רצינית, והיא צריכה להתבטא בזה, ולא בצמצום בתקציב,
כי זה ילך על חשבון דברים חיוניים כמו מים ועוד, צריך להיות
חסכון וייעול, מדוע אסור - כפי שדברו פה חברים אחרים - לבדוק?
אם בארץ יכולות להיות שתי קריות של הממשלה - בירושלים ובתל-אביב -
אז אני לא מתעלם מזה שיבואו ויאמרו לי: "אתה לא יודע עד כמה זה
חוסר", הרי איש לא בדק את זה, גם לא אני, אני מדבר כמונן על
הצד המוסרי, שכן זה דוקר בעיני ציבור שלא יודע מה שידע חברי
עדי אמוראי, בימי סוף השבוע נוסעים לתל-אביב, אז מוכרחים להוכיח
מדוע נוסעים לתל-אביב.

ד. בודו: מכיון ששמעת את דעתו של נגיד בנק ישראל, שלא צריך היה להוציא את הדו"ח שהוציא, הרי שאני מבקש בענין זה חוות דעה של היועץ המשפטי לממשלה. לדעתך, אם תהיה לנו חוות דעתו של היועץ המשפטי, אז הדבר יהיה מעניין.

ב) שמעת את שר האוצר בשינוי הקודמת בענין דב. הוא נחץ לנו קודים לא מדעיים לתמונה הכללית. לא תמיד היית בטוח שמשהו מחגלה. שדואים בזה דבר חיובי. כמו: רכישת מצרכים ברי-קיימא. האם הוא חושב את זה לדבר רצוי?

מה שדורש לנו הוא, הביטוי - "קוו-ואדיס" אני לא מזלזל בבעיות ובקשיים. שמעת את יו"ר ח"כ גרשנון, מה שהוא מצפה ומה שהוא דורש, אז אני מביך שסוף כל סוף שר האוצר הוא רק עושה דבריו של ציבור שעומד מאחורי. אבל בכל זאת "קוו-ואדיס". מה אחת דעה? אנחנו נגיע בשנה הבאה בערך ל-60% במצב שטר ההיטלים יגיעו ל-60% בהתקדחה. מיטו, מלוח חובה, מיטו מזני טרי, השלומים לביטוח לאומי, השלומים לקופות חולים ועוד. אצלנו זה קצה מטושטש לגבי קופות חולים. מכל מקום, הכל יחד יגיע ל-60% ויחוי של הוצאות. מזה גודע שהמדינה, במובן הרחב של המלה, תוסיף לאזרחים בחור שכר עידוד, גם כן 60%. וזה לא סוף פסוק. על כל פנים, זו מגמה כללית.

אני יודע שבמלחמה, הכל בסדר. אבל מבחינת "קוו-ואדיס" בעתיד, מה הגבול שאנחנו יכולים לשאת? אחת לא רק שר האוצר, אלא גם שר הכלכלה. אם כן, כל השאלות הללו הן לגיטימיות.

אני לא חושב שהתשובה היא פטנקיזם חדש. שע"י מדיניות מסויימת אפשר להגיע להקטנת תקציב הבטחון, כי אנחנו יודעים שעד כמה שאנחנו מתקרבים למדיניות פטנקיסטית-ספיריטית אז ההוצאות של הבטחון יהיו יותר גדולות.

אני מקבל מהרשות לתכנון, שאיננה רשות, ולגבי התכנון הם מוציאים תכניות לחמש שנים, והיה כבר משעמם לעשות השוואות בין תכנית לתכנית. זה כל כך ריאליסטי לגלות סחירות ושינויים בין תכנית לתכנית, ובכל זאת הם נוחנים תכניות לחמש שנים, ואז הייתי מצפה שבנאום לתקציב הבא יתן שר האוצר תכנית-חמש-שנים שלו. שבו הוא יגיד מה יהיה התקציב בעוד 5 שנים, ומה יהיה אותו חלק של הממשלה בהכנסה הלאומית ובחלוקת ההכנסה הלאומית דרך האוצר בעוד חמש שנים, ומה ישאר למשק ישראל שאיננו הולך דרך קופת האוצר בעוד חמש שנים. אומר את זה, חס וחלילה לא על מנת להציק ולעקוץ. אבל בכל זאת אני חושב, כי תמונה זו דרושה לנו, ולא קווים בודדים, שכן מקווים בודדים אלה שנתן שר האוצר אי אפשר לעבד תמונה.

ע. אמוראי: גם אם משק שנכנס לתקופת מלחמה במצב של גורמי ייצור מובטלים, קורה לנו שהוא זונק לפעילות יתר. אילמלא מלחמת 1967, היינו יוצאים מהמיתון בצורה מבוקרת, והיינו מגיעים למצב של 1972. אני מסכים עם ההגדרה ששמעת. משר האוצר שאמר דברים אלה.

בגלל המלחמה נכנס המשק לפעילות יתר או בשל מלחמת ההתשה שבאה אחריה, והוא התחמם מאד. מלחמת יום הכפורים מצאה אותנו במצב שהמשק נמצא בתהליך אינפלציוני מואץ. גם עד לחודש ספטמבר 1973 היתה התייקרות ניכרת שרק חלק ממנה, פחות מחצי, ניתן להסביר בהתייקרות שמקורן בחו"ל. אמנם, במשק שלנו יש שליש מרביב ייבוא רק בתעשייה שמגיע ל-50%, אבל מצד שני שמרנו את הסובסידיות, ולכן התייקרות שמקורן בחו"ל לא באו לידי בידי מלא. עיקר התייקרות נבע מלחצי ביקוש, ולא אנלפלציה של הוצאות.

הואיל ואנחנו פועלים מכות גורמים אכסוגניים, כמו: מלחמה ובטחון, עליה ועוד - הרי מה שאנחנו מנסים

ע. אמוראי:

לבצע זה לרביע את המעגל. אני חושש שלא יהיה בידינו לעשות הרבה אלא אם נשתמש במדיניות המוניטרית. אני סבור שהדבר המכשיל ביותר זה אי הצמדת הלוואות הניתנות למשקיעים.

אני מקבל את מה שאמר בשעתו שר האוצר. שאנחנו חייבים להתחרות על הון השקעות בינלאומי, ולתת למשקיע הקלות המתחרות עם אלה שניתנות בבלגיה או דרום אפליקה. אולם, מה שקרה בשלוש השנים האחרונות זה, שהאינפלציה הפכה לדוהרת, ובלי שהכנסת תחליט על כך גדלו שעורי התמיכה באמצעות רבית שלילית. אני יכול להוכיח שמשקיע אשר קבל הלוואה אחת לחמש שנים, וחידש אותה ע"י הרחבה, נמצא שכל הלוואתו הראשונה הפכה למענק. זה מקור ההתעשרות העקרי.

אינני מסכים עם ח"כ קרגמן, שאמר כי ההצמדה לא תוכל להשתלם ע"י היצרנים, שהרי הם מוכרים את תוצרתם על פי רמת המחירים הגבוהה הנקבעת בשוק, ואילו ללא הצמדה - הם יחזירו את הלוואותיהם במחיר הנומינלי. כלומר, בגלל האינפלציה הדוהרת תהפך רוב הלוואה למענק. אני יכול להצביע על הדוגמה של יצרנים בענף ההלומים - כ-80% עד 90% ממקבלי האשראי הם 30 הגדולים.

אני מצטער שבועדה המייעצת בבנק ישראל, בדיון על הקלות למשקיעים, היו מר סוזאייב ונציג קבוץ באוהה עמדה למול כל האחרים.

אנחנו צריכים לעודד את החקלאות, אבל לא יתכן שיהיו משקיעים כמשגב עם ויראון או מושבי עולים, הנאבקים באדמת טרשים, ונמצאים בספר, ולהם קנה מידה אחת כמו אפיקים וגבעת-חיים. גם למשק שלר, ח"כ גרשוני, לא צריך לתת סובסידיות; ולעומת זה צריך לכוון את כל תקציבי התמיכה בחקלאות אולי באמצעות תקציב הסוכנות, או בדרך אחרת, לישובים החלשים.

לסיכום: מר זנבר מציע פשרה. ספיר פעם ציטט את אשכול שאמר "כוח אחד מאוהב בפשרה שלו". גם אני מסכים לפשרה, אך בתנאי שהיא תתבסס על עקרון שימנע מהמתעשרים להתעשר עוד יותר.

לכן אני מציע לתת את הלוואות הפיתוח ללא רבית בכלל, ובלבד שיוצמדו ושיהיה ביכולתם לשלם, כי תוצרתם תמכר במחירים גבוהים. ושאנחנו נדאג לחלשים. לא צריך לתת "מתנות".

ההכנסה מחולקת בין עבודה ושכר לבין הון ורבית. לא יתכן שההון יקבל סובסידיה דרך הרבית מתוך המסים שמוטלים על הכנסת השכירים.

באילו סכומים יחיל משרד השיכון לבנייה בשנת 1974/75?

ב"צ חלפון:

א. אפרת: מאשימים אותי שאני וסוזאייב היינו בוועדת המייעצת נגד העלאת הרבית לעירוות פיתוח. אני אצער אותו חבר כנסת שאמר זאת בזה שאומר כי אני גם עכשיו מתנגד להעלאת הרבית הזו.

באשראי מכוון יש כמה ענפים שצריך להעלות את הרבית, ולהקטין את הרבית השלילית בקרנות ייצור והון חוזר. מי שלוקח להון חוזר וקרנות ייצוא, יכולים להגדיל לו על פרמיה, על ייצוא אפקטיבי, ואין הכרח לתת לו את זה באמצעות הרבית.

בפיתוח יש אפשרות של מעקב לסווח ארוך. במפעלים מאושרים, שנהנים מהנחות גדולות במס הכנסה, אפשר לצמצם את השנים שמהן נהנים, ולהקטין את המרווח של הזמן שהוא נהנה.

א. אפרת:

ראינו כבר מה שהיה בחברת "עלית" וחברות הבת, ומה עשו כדי לצאת מתחום המס. לא תהיה למשרדים האוצר, משרד המסחר והתעשייה והחקלאות אפשרות לעקוב אחרי כל מפעל ומפעל, ולצאת מכל ההקלות שניתנות להם.

עוד לפני מלחמת יום הכפורים היתה ירידה בהשקעות. עכשיו להעלות את הרביית על הלוואות פיתוח. יהיה זה אקט שלילי ממדרגה ראשונה. כאשר העלינו את הרביית בוועדת השלושה בקרנות ייצוא, אז אנחנו הסתייגנו מזה.

נקודת המוצא שבסקירת שר האוצר היתה אופטימית. היכולת של המשק להניע את הגלגלים תוך השנה הקרובה, אני חושב שהמשק יוכיח את עצמו במבחנים קשים מאד, ולמרות הפקקים שנוצרו פה ושם - יש ביכולתו לצאת מהם.

לעומת זה אני חושש, שאין איזון לגבי כמה שטחים אחרים, ואם אני רוצה לנחח את זה אז עומדת השאלה באיזו מידה אנחנו מחזיקים את היד על התחום החברתי אם בהשקעה ושירותים ואם במעקב על מדיניות ההכנסות. אני חושב שהפער החברתי יעמיק. יש לי רושם כי בחקציבים שלנו אנחנו לא נרחיב את הפער בשטח החינוך, אלא ייעשו צעדים קדימה. לעומת זה, בארבע שטחים אחרים: הבטחת הכנסה לנפש, הבטחת הכנסה ברוטו, הבטחת הכנסה נטו ושיכון - יש לי הרושם שהן בחקציב והן בסקירה אין כיוון להקטנת הפערים. האם הכוונה היא מ-3000 ל-6000 ליי? האם אלו הן הקבוצות שההכנסה השנתית שלהן היא מ-15 אלף ליי עד 20 אלף ליי? הרי זו הכנסה ברוטו למשפחה.

מה זאת אומרת הבטחת הכנסה לנפש? בדו"ח של ועדת ראש הממשלה בעניין מצוקת הנוער היו שם כמה רמזים לגבי הבטחת הכנסה לנפש, ואנחנו עשינו משהו ברפורמה לילדים, לעומת זה. כבוד שר האוצר, 6 מיליארדים של לירות ספגו מהציבור מאז המלחמה בכל הדרכים. ומה שנאמר לנו במיסוי, מתן הקלות במס הכנסה - זה יהיה בעיקר לאלה שיש להם יותר מ-30-40 אלף ליי לשנה. אלה יקבלו את הנתח הגדול בזה. מי שיש לו 600 ליי, יקבל 500 ליי; 800 ליי יקבלו הקלות במס לחודש. ואלה שיש לנו 1000 ליי, יקבלו 20%.

הקלה שתנתן איננה מבשרת הקטנת הפער בהכנסה ברוטו להכנסה נטו.

האם יש במחשבה של האוצר לבצע דבר שעלה על הפרק כמה פעמים - הכוונה להגבלת חלוקת דיבידנדה והטלת מס על דיבידנדה לא מחולקת שלא מכוונת להשקעות? האם יש בקורת? האם יש דרך של מעקב?

שר האוצר הבטיח להפעיל מעקב אחרי הזמנות של משרד הבטחון. האם קיימת אפשרות לבדוק את זה? האם אפשר להגדיל צ-6.5 ל-7.5 במקור?

אם התעשיינים, הקבלנים והספקים אינם מכניסים מראש את הניכוי הזה במערכת המחירים, אז מה הועילו חכמים בתקנתם?

אנחנו צריכים להזהר מלהפעיל ספיגה נוספת מהציבור. זה עלול לפגוע.

אני חושב שבשטח הייצוא צריך לחפש תמריצים להגברת הייצוא.

נראה לי שבשנים האחרונות יש הרפיה מנושא אחד חשוב, נזה מרחק מחקר שווקים לייצוא. אני חושב כי בשנים האחרונות נושא זה ירד.

מ. שחל:

בעקבות הוויכוח הייתי רוצה לומר כמה משפטים בקשר לשאלות שנשאלו כאן - שיבוא שר האוצר ויאמר מה יהיה בעוד 5 שנים: נדמה לי שכל מה שנלמד, זה לא יהיה לטובת מדינת ישראל. אינני מאמין שיש מדינה בעולם שיודעת בבירור מה הולך לקרות ב-1974 ובשנים הבאות אחריה, כדי לבוא ולומר בבטחון מה יהיה אצלנו בשנה הבאה. אני רוצה להזהיר את עצמנו שלא להכנס למצב מסוכן של אימוץ דברים.

לגבי בעיית האשראי המכוון: אני מפא"יניק, ואינני מתבייש שלעתים מתקבלת פשרה שיכולה להיות טובה. אנחנו לא יכולים לדעת מה יהיה בתחום ההשקעות בזמן הקדוב. אך ברור לי דבר אחד, שכמה השקעות מגרמניה אשר כתוצאה מסיוע החוק - וחברי פלומין עדכן את זה - בודאי יחול צמצום בהשקעות ממש, כי פג תוקפו.

לעבור להצמדת חובות, כשמחיר ההצמדה איננו מוכר לצרכי מס, הרי שההלוואה למשקיע תהיה כפולה. מה שלא יהיה, זה למעשה יעלה כפליים.

אני חושב שמדיניות האשראי המכוון מחייב בדיקה. לכל אחד מאתנו יש קצת נסיון. אני יודע מקרים, וזה לא תמיד כך. לפני כמה חדשים קבל מפעל מסויים תעודה של יצואן מצטיין. חודשיים לאחר מכן, היו 50 עובדים שלא היה להם מקום תעסוקה אלטרנטיבית במקום כמו עפולה, כי למפעל היה משבר.

לדעתי, חייבת להיות ראייה, ולנסות לקדם פרויקטים. היום המפעל היה בסדר, ומחר תהיה אבטלה. אני חושב שיש כמה דברים שאפשר לחזות אותם מראש מבחינת הביקוש שלהם, ובעוד מועד אפשר למנוע דברים.

הערה בקשר לתקציב הבא: האם אומדן ההכנסות שעליו אנחנו מדברים יהיה מציאותי? לדעתי, עלול להיות שלא צריך להגיש תקציב גמיש שגודל ההוצאה במעייפים מסויימים יהיה תלוי בהכנסה שתהיה. והיה ולא, אז יהיה לאוצר להציע שינוי, כי אחרת נעמוד בגרעון הרבה יותר גדול ממה שהיה אפשר לצפות אותו.

אני רוצה להעלות את הבעיה של המגוייסיים, בקשר להצמדה על זוגות צעירים --- (שר האוצר פ. ספיר: הם לא משלמים הצמדה) אני מוכן להביא לכם עובדות: הם חתמו על סכום מסויים כדי לשלם את ההצמדה של אינדקס הבנייה, ולא על המשכנתא. אם מדובר על דחיית השלום, אז קרביית בגין הדחייה לא צריכה לחול על המגוייסיים. אני חושב שזהו ההגיון שמחייב בזה.

זאת ועוד: מדוע לא תהיה אפשרות לתת הטבה לפנסיונרים, שמילונת החובה שמשלמים יועברו לקופת גמל, ואז זה יוסיף לו על הפנסיה כל עוד הוא חי. הקופה לא יכולה לעשות את זה.

היו"ר י. קרגמן:

יש חוק שמאפשר לו לעשות את זה. מלווה חסכון יכול מיד לקבל. כך

גם במלוות אחרים.

נ. קצב:

הבנתי, כולנו יודעים שההשלכות של המלחמה צריכות להתבטא. הציבור עבר מספיק גלגולים. השתתפתי בשתי ישיבות של ועדה לתקציב בטחון, ואני מבינה שמדינת ישראל לא יכולה להרים שני דגלים ביחד - את הדגל הבטחוני ואת הדגל הסוציאלי. תמיד הייתי בדעה שיחסי הגומלין הם די מהודקים בין זה לזה. (שר האוצר פ. ספיר: אני אומר כי מתכוון לי הלב, וכי נעשה לי עזוב על הנשמה. אבל אחר כך שוכחים).

לך יש כנות לעמוד בזה.

נ. קצב:

השאלה ברורה - זה לקחת ולתת, ואני האחרונה שאגיד לקחת ממי שאין לו, ולא לקחת ממי שיש לו. אני לא חושבת שתמיד הסובסידיה זה המצב של לקחת. מכל מקום, עשינו בענין זה מספיק.

כאשר נאמר כי הצריכה גדלה הרבה, זה נכון, אבל היא גדלה אצל אלה שכל האירועים הכלכליים לא השפיעו עליהם. אני מדברת על אלה שמצבם קשה. אגב, אני רוצה להגיד לחברים כי בשיא בעיות הצריכה במלחמה יצאתי בקריאה לעקרות בית, ואמרת שהן תצמצמה את הצריכה שלהן. אחר כך קבלתי מברקים וטלפונים בהם אמרו כי נתתי להם עזת אחיתופל.

אני רוצה לומר, כי לא איכפת לי לעצות, ואם לא מקבלים עזתי אז אין לי נקיפות מצפון.

ברצוני לשאול את שר האוצר: אני מניחה שיהיה ביטוי תקציבי לשכבות במצוקה. שמעתי שקיימת תכנית בנייה גם לזוגות צעירים, אך לא שמעתי לגבי משפחות מרובות ילדים. אני יודעת שהלכנו לרפורמה גדולה בביטוח לאומי לגבי משפחות מרובות ילדים. האם יש לזה ביטוי בתקציב?

שמעתי ששר החינוך הסתייג בממשלה

מהתקציב --- (שר האוצר: הוא כמעט התנשק אתי)

אני רוצה לשמוע, האם אנחנו הולכים

לקראתם?

צ. גרשוני:
בקשר לדברי ח"כ אמוראי על סוזאייב והתנועה הקבוצית: ידוע לי, ויש ביכולתי להוכיח, ואבקש ששר המסחר והתעשייה ומנהלי משרדו - שאשראי לכל סוגיו למפעלי התעשייה הקבוצית ניתן מתוך הידברות ופיקוח של משרד המסחר והתעשייה, בהתחשב במצבו, במידת חוסנו של המשק והמפעל. הקריטריונים נקבעו בשנה האחרונה ע"י השר ומנהלי משרדו ובאי כוח התנועה הקבוצית. זוהי ההודעה שלי, ואין ברצוני להגיד דברים שנאמרו כבר.

שר האוצר פ. ספיר:
לח"כ ארליך: חסכון בדלק הוא בודאי יותר תוצאה של מחירים מאשר שבתון. בדצמבר מ-88 מיליון ליטר ירד ל-78 מיליון ליטר בינואר. אולי זה לא הכל. מחירים בודאי משפיעים.

בענין מטבע חוץ: יש לנו יותר מ-2 מיליארד. לא כך מופיע כלפי אלה שאתם אנחנו דנים ורוצים מהם דברים.

תחזית השקעות: יש לנו רשות תכנון. יש מחשבות. זה נותן כסף. זה יהודים מאמריקה. סנטורים, רוטשילד. טוב שיש דברים כאלה. הסבורתי להם מה זה לבנון, ירדן, גדה מערבית, העסוקה, רמת חיים. אמרתי להם, בואו ותשבו עם הרשות לתכנון שעליה הטלנו את התכנון. מה יהיה עם תקרה מלחמה, ולא שלום? הרי יש לנו יעוץ כלכלי. הם נותנים לנו תחזית. הם יודעים מה שנעשה. הם יודעים מה יש ב-250 מפעלים קבוציים, ממפעלים קטנטנים עד "קלט" ו"ספן". הם מוסיפים, הם מנסים להשוות את זה. אחרי זה באה המציאות. כך כל חודש, עד שמצטברת שנה שלמה. הנה, לפני חודש ינואר. אני בונה את זה על החלק ה-12. יש שנת 1973 נגד 1972. 3.186 מיליארד לי עומת 2.790 מיליארד.

החלוקה היא כדלהלן: לתעשייה - 880 - 1.1 מיליארד לעומת שנה שעברה. סעיפים אחרים כמו: ספנות, מלונאות - 222 נגד 119 מיליון; תעשייה - 74 חדשות ו-48 רחבות. בשנה שעברה הכל יחד היה רק 25. השנה זה 122 נגד 25. וזה רק בינואר. המושגים השחנו, גם בגלל ירידת ערך הכסף, וגם בגלל הממדים בארץ. למשל, סביבת בתי הזיקוק. בתי הזיקוק והפריפריה שלה. 46% יהיו על חשבון שני. נכס ממלכתי, בתי זיקוק, פטרו-כימיה - היתה מכירה. היו שם 2-3 מכירות. יש חוק נכסי המדינה. אז יש גם מושגים אחרים. בתי זיקוק ממש - יש קבוצה שעובדת על זה. זה מתבטא בכמה מיליונים של לירות במשך חמש שנים.

ועוד: אלקטרו-כימיה, ריכוז. בשבוע שעבר ישבנו עם משרד הפיתוח. ממיליון-מיליון ורבע טון פוספטים עוד לפני שנה זה הכניס לנו הפסדים, עכשיו הם מנכים את ההפסד. תוך השנה הזו הם יעשו את הניכוי הזה. הם חושבים ללכת יותר רחוק - לעוד 700 אלף טון.

פוספטים, אשלג, ברום, אמוניה - אני לא מומחה לברום, אבל זה עלה מ-20 ל-50 אלף טון. זה מאות מיליונים של לירות. עכשיו מקלב חזר.

הכפלת אדם אחד קנה את המפעל של רוגוזין. זה יהודי שעבד שלוש שנים ב"אל-פסו". שם יש בונוסים. יהודי זה הציג כי במקום להשקיע 40 מיליון דולר לחומרי גלם בשביל המפעלים הפלסטיים, שהוא ישקיע את זה במפעל אחד. הוא רוצה להביא יהודי-ציוני מחברה עולמית, ולמנותו כמנהל בפירמה העולמית הבינו-כימית.

אני אומר כי נעבור לתעסוקה אחרת. הנה קליר בונה עכשיו מפעל ב-30 מיליון לירות. ועוד: יש לי פה המאזן של "כור" - בשנה שעברה הם השקיעו 155 מיליון ל"י. ובשנה זו הם משקיעים רבע מיליארד ל"י. מניין הם לוקחים כסף זה? - אני לא שואל אותם שאלה זו. בודאי שהתיאבון ירד בחודשים אוקטובר-נובמבר.

התעשייה הקבוצית --- (י. בדר: המקופחת) המקופחת טוב - 120 מיליון ל"י.

יש מפעלים אזוריים, והרוב זה שירותים. האחרים זה תעשיית שימורים.

בייצוא זה משתנה מדי פעם. התחלתי ב-88 מיליון דולר. עכשיו זה 3.300 מיליארד, וזה יורד ב-20 מיליון דולר עכשיו. שער לילנבלום מותאם. הוא נייד. יש חכנית. אינני יודע אם תצא לפועל.

בהעברת דלק אני יודע שהרווחנו 20 מיליון ל"י.

אנחנו לא מחלקים שום דיבידנד חוץ מפחת. עם באב-אל-מנדב היינו בודאי מרוויחים פחות. עכשיו מנכים את התעלה, ויחסינו צינור שיעלה להם פי שנים וחצי פחות משעלה לנו, וכל זה חוץ מהקופון בסכום של 20 מיליון דולר. חוץ מזה הממשלה תהיה האחראית, וזה חוץ מה שנותנת לתעשייה, לחקלאות, לתיירות, הרבית הסמויה והמחולקת.

פריון עבודה: זו בעיה. כל שנה מתחיל הוויכוח עם אנשי ההסתדרות, התאחדות התעשיינים והגולן - מה היה הפריון ומה היתה ההשקעה; הרוויחו-לא הרוויחו. אני יכול להגיד שהפריון והשכר שלנו הם של 9%. באנגליה יש בעיות, כשהם היו 100, אנחנו היינו 80. בלומר, הפער היה של 20%.

ישבנו במועצה הכלכלית המייעצת לשעת חירום. שם מדברים אחרים. ברוח טובה אני רוצה להגיד, כי קראתי בזמנו בעתונים - אלה שדואגים לתת את התמונה שלו, אלה שרוצים לעקוץ אותי, הם בכלל לא מתייחסים לכל העניין.

מלווה מרצון, מלווה חובה, הגדלת מסים, אי העלאת סובסידיות, אי הטלת סובסידיות - מי שאומר כך, משקר. בן-אהרן, מושבים עם זיווה - יושבים שעות ארוכות, יושבים וחושבים ומדברים, יכול לצאת מזה איזה דבר. נקרא לזה בשם אחר - "הסדר כולל". אל תדאג לזמן, למחשבה.

ועוד דבר יותר רציני: החלטתי פעם להגיש תביעה. אילו היה לי כסף - 100 אלף ל"ל לעורך דין, הייתי מגיש תביעה. אני "קרן ספיר". השקר הזה והסיפור הזה של קרן ספיר --- אני חושב שהחזרתי למוסדות, ואני גאה על כך. אבל השיקוץ הזה הוא דבר נורא. שהם יתגוננו עם החסינות. יש לך שאלות על תכנית כלכלית, בבקשה. הוא קרא בעתון שאני הצעתי כסף לאגודת ישראל. מאיזה תקציב זה? הרי זה כמו לשאול "איך הכית את אשתך, חזק או לא חזק?" איזה דיבור זה? מפני שאיזה עתונאי נבל כתב? האם אני צריך להכחיש כל שקר וכל נבזות וכל לכלוך? מכל מקום, זה לא נוגע אפילו לכפתור שלי. ח"כ קורפו שאל: מאיזה תקציב זה נחתך? איזה דיבור זה?

אני אומר לך ברוח טובה, כי אני אשקיע בזה כסף על מנת להגיש תביעה לבית המשפט בעניין זה.

היה פעם ויכוח עם אנשי אגודת ישראל. שאלתי את מישהו: האם רקנטי לקח את כספו לקברך? ועוד: להט רוצה לשבת אתי עם פרופ' הראל. הברתי על הרשימה - 30 וכמה איש, ונחננו את הכסף הכי טוב. לי אין שום עסק עם בנק בריטניה. עוד לא דברתי אחרת עם שום איש בגלל שהוא נחתך למוסד כסף, או לא נחתך.

הסיפור הזה של קרן ספיר - אינני יכול לשאת אותו. אינני מתבייש בזה שעשיתי משהו למוסדות בישראל, מכל הסוגים, עד יער ז'בוטינסקי, עד בית חולים בעכו.

ועתה, לגבי הפיקוח על תקציב הבטחון: מדוע אתם לא מפקחים על תקציב הבטחון? מדוע כל השנים אתם מתמוגגים מנחת? 25 שנה אני מכיר את העניין. זה לא שייך לא לדיין ולא למישהו אחר. מראים מפות, מראים את הנשק הערבי. אני מכיר את הדברים האלה. מדוע אתם אינכם מפקחים? כאשר אתם עושים משהו, אז אתם מעלים על נס.

המקרה הראשון שהיה לי עם דיין, היה כשהוא היה סגן רמט"כל. ואז נאמר "אולי נקנה קצת פחות?"

יש באוצר אנשים. בשביל לבקר על 14-15 מיליון ל"ל צריך מנגנון. בזמני הייתה קבוצה, עם רוזוליו המנוח, אז היה עוד יותר. הכל ספציאלי, וצריך היה לעסוק בעגבניות. היה סכסוך עם דיין. לא היה מה לאכול. באותו זמן עסקו בעגבניות. עשינו את זה עם מבקר המדינה. הוא מבקר, כפי שהוא מבקר את האוצר. יש דו"ח חסוי, ולא-חסוי. מבקר המדינה מתאושש ומבקר יותר.

אני לא מאמין שאם יעסקו בזה כמו במשק, ושיהיה כמה שנחוצך, מטיבו של נושא זה, צריך לשרוף כסף. אין ברירה. אני יודע דברים, ויש גם דברים שאני אפילו לא מתעניין בהם, כי אינני רוצה לדעת. בחלק הייתי נגד, ו-ב) מפני שאני לא יודע אז חוריד אצבעות. על כל פנים, שמעתי מאותם אנשים דעות שונות.

אינני יודע אם יקנו את כל השמיכות הדרושות. אני מפקח על תקציב הבטחון. אנחנו מתרוכחים בינינו, אני חושב תמיד שהמשרד אחראי לגבי הדברים הנחוצים.

האם אמרתי שאין בזבז? - 15 מיליארד ל"ל בשנה, מי מאתנו יכול להוציא את זה? גם לא התעשיין הכי יעיל במדינה. אני ספק אם ישנם כמה אנשים במדינה אשר יודעים, או שיש להם מושג מה זה להוציא 15 מיליארד ל"ל בשנה.

חוץ מזה, בודאי, ובצדק, מי שנכווה ברוחחין, נזהר מצוננים. את זה אני אומר על אנשי בטחון. אני לא רוצה להתעסק עם הצבא. היה אחד שהיה מטלפן ומייעץ לי, עכשו הוא מסתובב בבית, אני לא אחראי. כשהיה 6 או 15 מיליארד - היה תמיד מסובך.

שר האוצר פ. ספיר:

אתם יושבים על החקציב. אילו היה יושב ראש הוועדה, ח"כ קרגמן, אומר זה וזה - הייתי מצלצל לדיין. למעשה, הייתי מחטק עם צ'רה בענינים אלה.

מס ערך מוסף: זהו חוק שצריך להביא לכנסת. צריך להפיץ את החסכיר. זה היה יכול להיעשות, אבל האנשים היו מגוייסים.

אני מצטער להפסיק אותך, אדוני השר, השעה מאוחרת, לכך אנחנו נמשיך

היו"ר י. קרגמן:

בזה בישיבה הקרובה.

כל השאלות רשומות, ואני אענה על כולן.

שר האוצר פ. ספיר:

תודה רבה. הישיבה נעולה.

היו"ר י. קרגמן:

הישיבה ננעלה בשעה 13.10.